

1989 AVRUPA PARLAMENTOSU SEÇİMLERİNİN, SEÇİMÖNCESİ VE SONRASINDA SİYASAL PLATFORM VE KAMUOYU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sevgi Gençay İNECİ*

GİRİŞ

Avrupa Parlamentosu, Avrupa Topluluğunun danışma organıdır. Giderek artan ağırlığının güçlenmesi, siyasal yapısının bu yönelimi destekler nitelikte siyasal gruplarının yoğunluğuna bağlıdır.

1979 ilk genel seçimlerinden bu yana 10 yıl geçmiştir, 1989 Avrupa Parlamentosu seçimleri Topluluğun söz konusu kurumsal yapısında nasıl değişiklikler getirecektir? Bu nedenle 15 ve 18 Haziran 1989 seçimleri için, seçim kampanyasının başlamasından itibaren kimi ülkelerde yoğun kimi ülkelerde de çok sessiz bir kampanya sürmüştür, oluşturulan kampanyaya göre kamuoyu motive olmuş ve sonuçlar Parlamento'ya yansımıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde kamuoyunun neden bu kadar önemli olduğu vurgulanmaya çalışılmış, ikinci bölümde ise seçim öncesi siyasal platform ve oluşan kamuoyu incelenmiştir. Çalışma Fransa'da yapıldığı için Fransa Topluluk ülkelerinden ayrı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde seçim sonrası siyasal platform yine iki kısımda; Fransa'da ve genel olarak Avrupa Topluluğunda olmak üzere ele alınmıştır.

* Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü

BÖLÜM I: KAMUOYU NEDİR?

1) Kamuoyu Nasıl Oluşur ve Biçimlenir?

Kamuoyu çok çeşitli şekillerde tanımlanabilir. Yaygın bir tanıma göre, kamuoyu "tartışmalı bir konuda ifade edilen fikirler, görüşler ve izlenimlerdir⁽¹⁾. Diğer bir tanıma göre de kamuoyu "anlaşma ve benzerlik derecesine bakılmaksızın belirli bir konu hakkında ifade edilen görüşlerin toplamıdır"⁽²⁾.

Kamuoyunun günlük dilde ulaştığı anlam ile siyaset biliminde kazandığı anlam arasında büyük fark olduğu göze çarpar. Günlük konuşma dilinde kamuoyu denince "tüm halkın veya en azından halk çoğunluğunun sanki doğuştan sahip oldukları ve görünmeyen bir gücün dürtüsü ile eriştikleri, doğru yolu bilen ve gösteren ve de hükümeti her an denetlemek için bekleyen toplum kanaatine atıf yapılmaktadır". Oysa çağdaş, teknik anlamda kamuoyu, "tartışmalı bir kamu sorunu hakkında görüşlerini duyuran, ifade eden bireylerin ve grupların düşünceleridir; Bunlar genel nüfusa oranla çoğunluk da olabilir, azınlıkta da kalabilir"⁽³⁾.

Batı demokrasilerinde kamuoyunun oluşumu genellikle üç tabakalı bir piramide benzetilir: Piramit tabanını meydana getiren alt ve en geniş tabakada halk yığınları yer alır. Bu yığınlar kamuoyu açısından pasif bir özelliğe sahiptir, çünkü birçok kamu sorunları karşısında ilgi ve bilgi dereceleri düşüktür⁽⁴⁾. Piramidin orta tabakasını, "ilgilileri" ilgili azınlık denen aktif halk grubu meydana getirir. Bu tabakanın özelliği, iç ve dış politikanın oluş sürecine ilgi duyması ve bu sürece katılmasıdır. Piramidin tepesinde ise "kamuoyu yaratıcıları" denen fertler ve gruplar bulunur. "Kamuoyu yaratıcıları, toplum içinde çok küçük bir grubu teşkil etmekle beraber, kamuoyunun hem kapsamı hem de oluşturulması bakımından çok önemli bir rol oynarlar. Kamuoyu yani hem pasif halkın hem de aktif halkın sahip oldukları ve ifade ettikleri kanaatler, çoğunlukla kamuoyu yaratıcılarının önce kendi kafalarında şekillendirdikleri, sonra toplum içinde dolaşıma sunarak etrafa yaydıkları kanaatlerdir"⁽⁵⁾.

Yapılan araştırmalar, kamuoyunun, bağımsız bir değişken şeklinde ken-

(1) Alain GIRARD, *L'Opinion publique et la presse*, Paris 1958 s.3

(2) Nermin ABADAN, *Halk Efkârı Mefhumu ve Tesir Sahaları*, Ankara, 1956, s. 28.

(3) Duygu SEZER, *Kamuoyu ve Dış Politika*, Ankara, 1972, s. 24.

(4) Duygu SEZER, a.g.e., s. 78.

(5) ————— a.g.e., s. 79.

diliğinden oluşmadığını, "dışardan yöneltilen kanaatlerin baskısı altında ve onlara bağımlı olarak varolan, beliren veya oluşan bağımlı bir değişken olduğunu göstermektedir"⁽⁶⁾.

Kanaatlere biçimlendiren unsurlar, bireyin kişisel özellikleri ile ilgili unsurlar ve bulunduğu çevre ile ilgili unsurlar olarak ikiye ayrılabilir⁽⁷⁾.

Kanaatleri şekil veren; bireyin kişisel özellikleri ile ilgili unsurlar, kişinin hayatı boyunca edindiği tavırlardır. "Bireyin bir sembolü; bir nesneyi veya çevresindeki sorunların bir yönünü olumlu ya da olumsuz bir biçimde değerlendirmesi ön eğilimi olarak tanımlanan ve uyum sağlayan, benliği koruyucu, değer ifade edici ve bilgi edici fonksiyonu olduğu bildirilen tavırların bireyin kanaatlerini yakından etkilediği görüşü yaygındır. Yaşantıları boyunca depoladıkları, hem zihinsel hem de duygusal yönleri olan bu ön eğilimlerin yardımıyla bireyler karşılaştıkları durumlarda ne gibi bir davranış göstermelerinin uygun olduğunu saptarlar⁽⁸⁾.

Başka bir deyişle sezgiler kalıplar önyargılar, öneğilimler gibi unsurlar özellikle, piramidin tabanındaki yığınlara ait bireylerin kanaatini oluştururlar.

Kanaatin oluşmasından rol oynayan çevresel unsurlar ikiye ayrılabilir: Gruplar ve teknik araçlar.

Gruplar, aile ve okul gibi yüzütyüz temasın bulunduğu birincil ve bu tür temasın bulunmadığı ikincil grupları, politik, ekonomik grupları, baskı gruplarını içine alır. Modern toplumlardan bu grupların bireyin kanaatinin oluşmasında büyük rolü olduğu görülmektedir. Gruplarla ortaya çıkan iletişim ilişkileri, bireye, içinde yaşamakta olduğu toplumu tanıtan ve yorumlayan belli başlı bir araç olmaktadır. Grup kanaatine uyma olayı sadece bireysel görüşlerin yönelmesine etkide bulunmamakta, aynı zamanda bireyin ait olmadığı gruplara karşı olan davranışını, siyasi eğilimlerini bu yöneliş tayin etmektedir.

Bireyin böylece diğer bireylerle olan ilişkileri sosyal davranış modellerinin kabulünü ve uygulamasını sağlayan sosyalleşme sürecini oluşturur. Sosyalleşme iki açıdan dile getirilebilir: "Objektif olarak sosyalleşme; toplum kendi kültürünü bir nesilden diğerine geçirir ve bireyin çeşitli yeteneklerinin gelişmesi için uygun yöntemleri ve koşulları sağlar. Toplumun objektif bir şekilde algılamakta olduğu isteklerini, değer sistemlerini, ideallerini bireye

(6) Duygu SEZER, a.g.e., s. 22.

(7) ————— a.g.e., s.19,

(8) ————— a.g.e., s. 20.

aşılar ve özellikle ona düşen sosyal rolü öğretir. Subjektif bakımdan sosyalleşme; bireyin içinde bulunduğu çevreye uyum sorunudur. Birey içinde yaşadığı toplumun davranış tarzlarını öğrenir.

Kanaatlerin oluşmasında diğer bir çevresel unsur, teknik araçların büyük rolüdür. Radyo, televizyon, gazete, film, dergi, kitap, afiş yoluyla bireyde oluşturulan düşüncedir.

Bu araçlar, olayları veriş ve yorumlayış şekli ile kamuoyunun şu veya bu yönde oluşmasında önemli etkide bulunmaktadır.

2) Kamuoyunun Toplumsal olayları yönlendirmedeki etkisi.

Burdeau'ya göre "kamuoyu hareketini doğuran basındır; hatta kamuoyunu uyarmak, şu veya bu problem üzerine dikkatleri çekmek basının görevidir.

Basının kamuoyunu etkileme, oluşturmak rolü, şu iki esastan doğar: günlük haberleri iletmek basının en önemli görevidir, ayrıca olayları yorumlamak, değerlendirmek de gerekir. Böylece basın, insanlara ne düşüneceklerini göstermede çok etkili olmasalar bile, ne hakkında düşüneceklerine yol göstermede üstün derecede başarılıdır.

Basın konusunda Maurice Duverger şu iki probleme dikkati çeker: Basın olayları doğru şekilde vermekte midir? Basın olayları etkisiz şekilde vermekte midir? Basın olayları bazen yanlış şekilde verebilmektedir. Fakat gerçeğe uygunluk problemi kamuoyu araştırmasından çok tarihçiyi ilgilendirir: Tarihçi olayları doğru şekilde tesbit etmeye çalıştığı halde, kamuoyu araştırmacıları olayları kamuoyunun nasıl öğrendiğini, yani ona olayların nasıl sunulduğunu araştırmaktadır.

Tarihçi için belgelerin gerçeği yansıtması ilk aranan koşuldur, kamuoyu araştırmacıları için ise, kamuoyunun oluşmasına etkide bulunmuş, yanlış maksatlı, birbiriyle çatışan her türlü belge önem taşır⁽⁹⁾.

Kamuoyu, İdare edenler ve edilenler arasındaki karşılıklı etkileşme sürecinde değme noktalarından biridir ⁽¹⁰⁾. Bu nedenle iç ve dış politika alanında etki derecesinin genellikle farklı olduğu gözlenmektedir. İç politika konuları bireylere daha yakın, oldukları için, bireylerin yaşantısından uzak ve bilgisi tecrübesi dışındaki dış politika sorunlarına ilişkin kamuoyundan genellikle daha etkilidir.

(9) Maurice DUVERGER, *Méthodes des Sciences Sociales* Paris, 1961, s. 99.

(10) Duygu SEZER, a.g.e., s.1.

BÖLÜM II: SEÇİM ÖNCESİ SİYASAL PLATFORM VE KAMUOYU

1) Fransa'da,

Aşağıdaki anketler ve kamuoyu yoklamaları boyunca Fransız seçmenin ne ölçüde Avrupa Topluluğu bilincine sahip olduğu, bu ideale niçin bağlı olduğu ya da olmadığı incelenecektir. Anketlerde sorulan sorular, her biri ayrı ayrı, Avrupa Topluluğunun giderek daha federe bir yapıya ulaşmasında Fransız seçmenin ne düşündüğünü ya da dilediği topluluk ülkesinde dilediği zaman yerleşme, iş kurma imkânlarına sahip olma ülküsünü taşıyıp taşımadıklarını ya da böyle bir gelişmenin olup olmayacağı konusundaki kanaatlerini ortaya koymaktadır.

Aşağıda birbirini izleyen tablolarda, Avrupa hükümetinin yaratılması konusunda zihinlerde yatan soruları uyandırmak, ortaya çıkarmak, böylece Topluluğun kurumsal yapısının geçirdiği evrime 320 milyonluk Topluluk üyesi seçmenlerin bakış açısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Kendinizi Avrupa Vatandaşı
olarak görüyor musunuz?

- Her zaman	% 6
- Genellikle	% 25
- Pek değil.....	% 35
- Hiç bir zaman	% 38

- * Daha çok merkez partili seçmenler kendilerine Avrupalı görüyorlar.
- * Komünistler ve aşırı sağ en çekimser kalanlar.

Fransa'ya göre daha iyi yaşama koşulları olduğuna inandığınız diğer bir Avrupa Topluluğu ülkesine yerleşmeyi tercih eder misiniz ⁽¹¹⁾?

Yüzde Olarak

	Şubat 1979	Mayıs 1989
- evet	37	48
- hayır	58	50
- çekimser	5	2

Yüzde Olarak

Avrupa Siyaseti ile ilgili birçok görüş arasından hangisini destekliyor sunuz?	
- Ulusal hükümetler arasında sıkı bir işbirliği	27
- Kararların ulusal hükümetin onayına sunulduğu bir konfederasyon	28
- Kararların üye ülkeler tarafından, çoğunlukla alındığı ve her üye ülke tarafından uygulanmasının zorunlu olduğu bir Avrupa federal devleti	30
- Çekimser	15

(11) Anket SOFRES, Le Monde Gazetesi için 25-26 Mayıs 1989 da, 18 yaşından büyük 100 kişi üzerinde yapılmıştır, Le Monde 6 Haziran

Ortak bir Avrupa hükümeti olsaydı, size göre aşağıdaki konuların her birinde Fransız hükümetinin mi yoksa Avrupa hükümetinin mi karar yetkisine sahip olmasını isterdiniz⁽¹²⁾?

	1984			1989		
	Fransız Hükümeti	Alman Hükümeti	Çekimser	Fransız Hükümeti	Alman Hükümeti	Çekimser
	%	%	%	%	%	%
Askerlik hizmetinin süresi	50	41	9	45	48	7
Bilimsel araştırmalar	20	73	7	24	71	5
Okul tatillerinin belirlenmesi.	65	24	11	56	36	10
Vergi miktarları	65	25	10	46	43	11
Dış politika	28	62	10	31	58	11
Okul programları	63	27	10	50	42	8
Askeri harcamalar	-	-	-	41	50	9

Aşağıdaki ülkeler arasından hangisinin Avrupa Topluluğuna girmesini istersiniz⁽¹³⁾?

Ülkeler	%
İsviçre	51
İsveç	42
Norveç	38
Avusturya	29
Polonya.....	19
Doğu Almanya	16
Macaristan	12
Yugoslavya	11
Türkiye	7
Hiçbirinin	22
Çekimser	7

(12) Anket SOFRES, Le Monde 6 Haziran

(13) Anket SOFRES, Le Monde 6 Haziran

Fransız siyasal partilerinin Avrupa Topluluğu karşısındaki genel tutumları için ne diyebilirsiniz?

	Çok olumlu	Olumlu	Olumsuz	Çok olumlu
Komunist Partisi (PC)	4	20	29	13
Sosyalist Parti (PS)	33	40	4	1
Aşırı sol Parti	3	14	25	17
Ekolojist Parti (Verts)	14	39	7	3
Fransız Sağ Birlik P. (UDF)	26	42	4	1
Cumhuriyetçi Parti Grubu (RPR)	24	42	6	2
Milliyetçi Cephe (FN)	7	16	20	17

Avrupa parlamentosu seçimlerinde hangi partiye şans veriyorsunuz?

Ankete katılanlar	964	
Komunist Partisi	9	
Sosyalist Parti	36	
PSU (Aşırı Sol)	2	
Ekolojistler	6	
Cumhuriyetçi Parti-Sağ Birlik Partisi	7	} 17
CSD-UDF	8	
Radical UDF	2	
Cumhuriyet Parti Grubu	21	
Milliyetçi Cephe (Aşırı Sağ)	7	
Diğer Partiler	2	

Avrupa Birliği konusunda, size göre öncelikli üç alanı belirleyiniz ⁽¹⁴⁾.

	%		SIRA
- Çevre konusunda ortak bir politika	41		1
- Kişilerin serbest dolaşımı	41		1
- Bir Avrupa parasının oluşturulması	31		3
- Bir Ortak Savunma politikasının oluşturulması	28		4
- Ortak bir eğilim ve kültür politikası	21		6
- Avrupa gümrüklerinin dış rekabete kapatılması (ABD-Japonya)	9		9
- Avrupa başkanlığının genel oyla seçilmesi	7		10
- Çekimser	8		

Bu anketlerin yorumu yapıldığında Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin güçlendirilmesi konusunda fazla bir gelişme yok. 2 Fransızdan biri bu düşünceye karşıdır. En çok karşı çıkanlar % 67 ile Komünistler, % 65 ile le Penci aşırı sağcılar, en olumlu bakanlar % 46 ile Merkezçiler, % 37 ile sosyalistler % 36 ile çevreciler ve yine % 36 ile Birlikçiler (UDF-RPR).

Yetki transferi konusunda, belli bir çoğunluk, askerlik hizmetinin süresinin belirlenmesi, askeri harcamaları, dış politikayı, bilimsel araştırmaları bir

(14) Yüzde oranlarının toplamı 100 ü geçer, çünkü ankete katılanlar 3 cevap vermişlerdir.

Avrupa hükümetine bırakmayı kabul ediyor. Tersine tatil günlerinin okul programlarının, vergi oranlarının ulusal hükümetlerin inisiyatifinde olmasını tercih ediyorlar.

Askerlik hizmetinin süresinin ve dış politikanın ulusal hükümetin elinde olmasını isteyenler milliyetçi cepheliler.

Tatil günlerinin ve okul programlarının bir Avrupa hükümetince belirlenmesini tercih edenlerin çoğu Merkez Partiden.

Bu 7 alanda, yetkilerin bir Avrupa hükümetine bırakılmasına taraftar olanlar Simone Veil'in taraftarları yani Avrupa Halk Partisi-Partie Populaire europeen-

Avrupa'da siyasi birliğe gelince bu konuda belirgin bir çekimserlik mevcut:

Siyasi birliğe evet diyenler % 30

Sadece İşbirliğine evet diyenler % 27

Konfederasyona evet diyenler % 28

Sonuç olarak seçim öncesi platformda, Fransız kamuoyunda Avrupa fikri çok fazla değil, sadece üçte biri kendisini Avrupa yurttaşı, Avrupalı olarak görüyor. Parlamento seçimleri arifesinde yapılan bu anket sonuçlarını doğruluyor. Söz konusu ankette, ankete katılanların % 26'sı Avrupa vatandaşlığından yana olduğunu belirtirken % 62'si Fransız vatandaşlığını sürdürmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdi.

2) Genel Olarak Avrupa Topluluğunda,

Genel olarak Avrupa Topluluğu ülkelerinde Haziran 1989 seçimlerine gösterilen ilgi çeşitli anketler çerçevesinde incelenmiştir. Bu ilginin motivasyonu Topluluğa yeterince önem verilip verilmediğini, kurumsal yapıdaki federalizm isteklerinin kamuoyu tarafından nasıl karşılandığı, hangi siyasal

partilerin şanslı olduğu gibi pek çok konuda bir tahmin belirlemesi yapılmıştır.

12 Avrupa Topluluğu ülkesinde 11.207 kişinin katıldığı bu anket Nouvel Observateur dergisi tarafından yapılmıştır.

Aşağıdaki sorunlardan hangisi size çok önemlidir?

	FR	Belç	Dan	Al	Yu	Is	Ir	Ital	Lux	Hol	Por
			mar	man	na	pan	lan	ya		lan	te
			ka	ya	nis	pa	da			da	kiz
					tan						
İşsizlik	98	95	96	95	95	98	98	98	94	92	93
Fiyat istikrarı	95	85	90	89	90	95	90	90	89	75	91
Avrupa Topluluğunda Siyasi Birlik	55	59	56	59	61	64	52	69	61	49	59
Silahların sınırlandırılması	77	73	81	88	80	88	84	87	77	83	76
Tarım ürünlerindeki fazlalık	62	57	74	67	73	74	74	64	67	67	74
Çevre korunması	87	88	94	97	85	93	86	92	90	94	81
Türkiye'nin Topluluğa Katılması	21	24	10	37	42	31	24	26	26	26	38
1992 Büyük Pazarının Gerçekleşmesi	73	64	47	53	64	66	63	74	60	57	64

Avrupa Parlamentosu üyelerini seçmek üzere oyunuzu kullanacak mısınız⁽¹⁵⁾?

EVET

1-	YUNANİSTAN	% 80
2-	İTALYA	% 74
3-	FRANSA	%65
4-	DANIMARKA	%59
5-	PORTEKİZ	% 57
6-	İRLANDA	% 54
7-	İSPANYA	% 52
8-	HOLLANDA	% 51
9-	LUXEMBURG	% 47
10-	BELÇİKA	% 46
11-	İNGİLTERE	% 35
12-	FEDERAL ALMANYA	% 30

Bu anketlerden bazı önemli bulgular ortaya çıkarmaktadır: İngiltere ve Almanya Avrupa fikrine en az ilgi gösteren iki ülke. 1992 büyük tek iç pazarını da önemsemiyorlar. Ayrıca bu iki ülke Avrupa Topluluğu organlarının güçlenmesine de taraftar değil, sonuç olarak Haziran 1989 seçimlerinden oy kullanma oranının bu iki ülkede son derece düşük olacağı gözleniyor. Fransa'ya gelince, Fransızların % 73'ü 1993'ün çok önemli olduğunu kabul ediyor, bununla birlikte oy kullanma oranının % 65 olacağı tahmin ediliyor. Bu

(15) Le Nouvel Observateur, 15-21 Aralık 1988, s. 50-51.

tarihte henüz listeler belli olmadığından yapılan tahminlere göre sosyalist partinin % 36 ile iyi bir sonuç alacağı bekleniyor oysa 1984 de oran % 20.75 idi. İngiltere'de işçi partisinin İtalya'da komünist partisinin gerileyeceği tahmin ediliyor.

BÖLÜM III: SEÇİM SONRASI SİYASAL PLATFORM VE KAMUOYU

1) Fransa'da

Fransa'da seçim sonuçları ⁽¹⁶⁾

Kayıtlı seçmen sayısı	: 38 348 191
Oy kullanan seçmen sayısı	: 18 636 419
Oy kullanmayanlar	: % 51.27
Geçerli oy	: 18 145 588

	<u>Oy</u>	<u>%</u>	<u>Sandalye</u>
UDF-RPR (Union droite francais-) Rassemblement de Parties Republicaines	5 241 354	28.88	26
PS (Parti Socialiste)	4 284 734	23.61	22
FN (Front Socialiste)	2 128 589	11.73	10
Verts	1 922 353	10.53	9
Centre	1 528 931	8.42	7
PC (Parti Communiste)	1 399 939	7.71	7
Diğer (Küçük Partiler)			

(16) 22 Haziran, 1989; İç İşleri Bakanlığı Bildirisi, Le Monde 22 Haziran.

Fransız Siyasal Bilgiler Kurumu Araştırma Müdürü ve IFOP Siyasal İncelemeler Danışmanı Jean Luc Parodi Fransa'daki seçim sonuçlarını şu şekilde değerlendirmektedir.⁽¹⁷⁾: "Avrupa Parlamentosu seçimleri aynı zamanda hükümetler için zor bir sınav. Eğer bir hükümet halkın güvenini daha önce yitirmişse, memnuniyetsizlik oylamaya katılmama şeklinde, açık bir şekilde kendini göstermektedir. Yapılan anket çekimser oylar hakkında bir tanım vermiyorsa da dolaylı olarak bunu hissettiriyor. Fransa bu seferki parlamento seçimlerinden pek paklak çıkmadı, üç ay önceki belediye seçimlerinde olduğu gibi 18 Haziran seçimleri de hükümetten yana değil."

Oyun motivasyonu ile ilgili olarak yapılan anketler ilginç sonuçlar ortaya koyuyor:

KULLANILAN OYUN ANLAMAMI

Soru: Aşağıdaki Olasılıklardan Hangisi Sizin Görüşünüze en uygun?	18 Haziran	17 Haziran
	1989	1984
- Hükümete olan desteğimi gösterdim.	21	23
- Hükümete bir uyarıda bulunmak istedim.	29	13
- Hükümeti karşı olduğumu belirtmek istedim.	7	38
- Hükümeti hesaba katmadım.	36	18
- Cevap vermeyenler.	7	8
	100	100

(17) 22 Haziran 1989 Le Monde.

- Oyun Motivasyon

Soru: Aşağıdaki sorunlardan hangi ikisi verdiğiniz oyda önemli oldu.

	Toplam	Aşırı Sol	Komünist Partisi	Yeşiller	Merkez	UDF RPR	FN	Diğer
	%	%	%	%				
- Çevre Koruma	25	22	13	86	17	13	7	56
- Satın Alma Gücü	18	20	39	8	12	19	11	13
- Göçmen İşçiler	14	6	4	5	7	12	65	9
- Gençlerin Eğitimi	15	22	13	6	19	20	6	13
- Sosyal Yasalar	13	23	31	5	10	7	4	3
- İşsizlik	18	32	29	10	17	17	19	12
- Güvensizlik	10	7	3	3	5	12	33	6
- Avrupa Bütünleşmesi	43	18	16	34	70	57	22	26
- Silahsızlama	7	7	19	19	5	4	2	3
- Cevap Vermeyenler	4	8	5	2	3	4	4	10

Bu anketle dikkati çeken bulgular, Avrupa bütünleşmesine en çok taraftar olanların Merkez Parti olduğunu, aşırı solun işsizliğe önem verdiği, Komünist Partinin satın alma gücünü ön planda tuttuğu, aşırı sağın da göçmen işçiler üzerinde durduğu görülmektedir.

Jean Marie Colombani "Partiler için Başarısızlık" adlı makalesinde ⁽¹⁸⁾ yönetimdeki üç partinin toplam oyların yarısından biraz fazlasını elde edebildiğini, bunun siyasal partiler için gözle görülür bir başarısızlık olduğunu savunmaktadır. Bu, Fransız siyasal sisteminde yenileşme mecburiyetini getiri-

(18) Jean Mane COLOMBANI, "Partiler için Başarısızlık, Le Monde, 20 Haziran 1959, s. 1.

yor, 3 parti başkanları bunu görmezlikten gelerek, seçim sonuçlarının kendileri için bir başarı olduğunu söyleyerek başarısızlıklarını gizlemeye çalışıyorlar. Sadece sosyalist partisi genel sekreteri MAUROY 18 Haziran seçimlerinde 2 partinin üstün geldiğini kabul etti: Çekimseler⁽¹⁹⁾ ve Yeşiller.

Jean Marie Colombani'ye göre bu seçim sonuçları Fransa için 3 ayrı başarısızlığı haber veriyor:

- 1- Solun 1981'den bu yana elde ettiği en düşük sonuç.
- 2- RPR ve UDF'nin başarısızlığı.
- 3- 1979 dan bu yana en büyük çekimsellik oranı:

1979'da % 39,2

1984'de % 42.8

1989'da % 51.11

Yine Colombani'ye göre Yeşillerin dışında partilerin AET hakkında tutumu açık ve net değildi, çekimsellik bir ölçüde bundan da kaynaklanmaktadır.

Sosyalist partisi seçim kampanyası sırasında % 40 lık bir başarı ümit ediyordu. 1984 de popüler olmamalarına rağmen % 20,76 lık sonuçları gözönüne alınırsa, 1959 da Mitterand ve Rocard'ın başta ve popüler olduğu şu sırada elde ettikleri bu sonuç sosyalist partisi için başarı değil. Parti başkanı Laurent Fabius'a göre, partide "yenileme" ve "genişleme" yapmak gerekiyor. Bunun yanısıra Laurent Fabius sosyalist partinin başarısızlığında, kişisel sorumluluğu bulunduğu konusundaki görüşleri kabul etmiyor⁽²⁰⁾.

Gözlemciler göre, oya katılmadaki çekimselliğin beklenilenin üzerinde olmasının nedenleri şu şekilde belirlenebilir:

- 1- Kırsal bölge ve köylerde oya katılmanın kentlere göre daha az olması.
- 2- Parti liderlerinin seçim kampanyasındaki çabalarına rağmen seçmenlerin tümü harekete geçmedi.
- 3- Fransız seçmeni, 14 ay içinde 10 uncu defa sandık başına gitmekten yorgun düştü. Bıkkınlık motivasyonu azalmaktadır.

(20) Europe, Agence Internationale d'Information pour la presse, 19-20 Haziran 1989 s.1

2) Genel Olarak Avrupa Topluluğunda,

- Seçime Katılma

Topluluk genel düzeyinde oylamaya katılmanın memnuniyet verici olmadığı görülüyor. 1979 da 9'lar döneminde topluluk ortalaması % 62 iken, 10'lar döneminde 1984'de % 60'a düşmüştü, bu kez 12'ler döneminde % 58,6 ya inmiştir. Kamu oyunun değişim evrimini izleyen araştırmacılara göre böyle bir sonuç bekleniyordu, bu nedenle, şaşırtıcı olmadığı belirtiliyor. Oylamanın düşük olmasının belli başlı nedenleri arasında siyasal partilerin ulusal düzeyde yarattıkları hoşnutsuzluk ile Avrupa Parlamentosu seçimlerinin Avrupa düzeyinde değil yine ulusal düzeyde iktidar-muhalefet çekişmesi gibi algılanması sayılabilir. Oysa ulusal karakterli siyasi partilerin tek bir Avrupa parlamentosunda değişik siyasal gruplar içinde temsil edileceği bir sistemde, Avrupa bilinci taşıyan, ulusal karakterinden arınmış ve Topluluğun amaçlarına uygun hareket edecek eğilimlere sahip olması gerekir.

Oylamayı olumsuz yönde etkileyen, çekimsizliği artıran diğer nedenler arasında, seçim sistemlerinin ülkelere göre değişiklik göstermesi ve seçimlerin tüm Topluluk ülkelerinde aynı günde yapılmaması yer alıyor. Bu, bir skandal! olarak niteleniyor.

Ülkelere göre oylamaya katılma oranı %

	<u>1979</u>	<u>1984</u>	<u>1989</u>
Belçika	91.3	89	92.1
Danimarka	46.8	53	46
Fransa	60.7	57	50.4
Yunanistan	-	76.85	77.7 *
İspanya	-	-	54.8
İrlanda	63.6	52	68.2 *
İtalya	85.5	83.9	81.5
Luxembourg	88.9	88.89	89
Portekiz	-	-	51.2
Hollanda	57.8	50.5	42.2
Batı Almanya	65.7	56.8	61.5
İngiltere	32.6	32.4	37
Ortalama	62	60	58.6

* Aynı zamanda Ulusal Seçimler

- Parlamentoda Siyasal Gruplaşma

Avrupa Parlamentosunda sandalye dağılımı ülkelerin kontenjanlarına göre, Parlamentodaki oturma planı da üye ülkelere göre değil siyasal görüşlere göre, Örneğin Yunan, İtalyan ve Fransız Komünistleri birarada otururken, Alman İngiliz İtalyan ve Fransız Merkez Sağcılar da Parlamento'nun aynı kısmını paylaşmaktadır.

Parlamentoda şu gruplar yer alır:

Sosyalist grup	Liberal Demokratlar
Avrupa Halk Partisi (Partie populaire européenne)	Avrupa Demokratlar Birliği
Demokratlar	Gökkuşaklı grubu
Komünistler	Sağ Partiler

- Parti Programları

Sosyalist grup: Toplum düzeyinde bir sosyal haklar yasasının hazırlanması, iş ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işsizlik konusunda ve gençlerin eğitimi konusunda ortak çalışma yapılması.

Avrupa Halk Partisi: Kurumsal yapının gelişmesi, Toplum organlarının güçlenmesi, mal hizmet ve kişilerin serbest dolaşımının 1992 hedefine göre ümüyle gerçekleştirilmesi.

Liberal demokratlar: Kurumsal yapının güçlenmesine öncelik tanımakla, federal Avrupa devleti fikri, bunun yanında kültürel kimliklerin saklı kalmasını savunmaktadır.

Gökkuşaklı grubu: Sosyalist grup içerisinde ayrı bir grup oluşturan bu grup, çevre sorunlarına ağırlık veriyor. İnsan sağlığı, insan hayatı ilk önce insanın yaşadığı çevrenin bozulmamasına bağlı diyen yeşilleri çevrecileri kapsamaktadır.

Sağ grup, ulusal, kültürel kimliğin korunması, yabancı işçilerin Toplum düzeyinde oturma, yerleşme ve serbest dolaşımının ulusal yapıları olumsuz yönde etkilediğini savunmaktadır.

Sosyalist grup ise, sosyal Avrupa'yı gerçekleştirebilmek, Toplum üyesi ülkelerde bir ortak minimum sosyal haklar yasası hazırlanması üzerinde durmaktadır.

Belli başlı bu büyük grupların dışında "kayıtlı olmayanlar" ve "diğerleri" başlığı altında iki parti grubu bulunmaktadır. Birinci grupta siyasi eğilim bakımından hiç bir gruba girmeyen partiler, ikinci grupta ise seçim sistemlerinin farklılığı nedeniyle, ulusal düzeyde mevcut olmayıp Avrupa Parlamentosuna girmeyi başaran küçük partiler yer alır.

Aşağıdaki tabloda, 1979 ilk genel doğrudan seçimlerden beri, Avrupa Parlamentosunun siyasi kompozisyonunun evrimi incelenmiştir⁽²¹⁾. Siyasi grupların oluşması her yıl yasama döneminin açılmasıyla başlar. Müzakerelere göre bu gruplar her yıl için değişik olabilir. 1981 de Yunanistan'ın 1986'da İspanya ve Portekiz'in Topluluğa girmesiyle gruplar içinde kimi eğilimlerin yönü giderek güçlenmiştir: Sağcılar grubu içinde aşırı sağcıların, sosyalist grup içinde yeşillerin olduğu gibi.

Grup	1979	1981	1984	1987	1989
Sosyalistler	112	124	130	166	182
Avrupa Halk Partisi	108	117	110	113	106
Avrupa Demokratları	64	63	50	66	48
Komunistler	44	48	41	48	42
Reformcu Liberal Demokratlar	40	38	31	46	44
Avrupalı Demokratlar Grubu	22	22	29	29	19
Gökkuşluğu	11	12	20	20	23
Avrupalı Sağcılar	-	-	16	16	16
Kayıtlı Olmayanlar	10	10	7	14	8
Diğerleri	-	-			30
	410	434	434	518	518

(21) Europe, Agence internationale d'information pour la presse, 19-20 Haziran 1989, Bruxelles, s.3.

* Yunanistan'ın Topluluğa giriş

* İspanya'nın Topluluğa Girişi.

- 1989 Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Beklenenin aksine sosyalistler İngiltere'de ve Danimarkada gözle görülür bir ilerleme gösterdiler. İtalya'da da bir hayli ilerleme gösterdiler. Yunanistan'da ise kaybettiler. Diğer ülkelerde sosyalistlerin durumu ise az çok eski durumlarını koruma şeklinde.

Hıristiyan demokratlar ise Yunanistan'da ve Hollanda'da ilerleme gösterirken Batı Almanya'da ve diğer ülkelerde oy kaybına uğradılar. Muhafazakarlar ise İngiltere'de hüsrana uğradılar denilebilir. Danimarka ve İspanya'da da büyük ölçüde gerilediler. İngiliz muhafazakarlarının uğradığı başarısızlık nedeniyle 12 sandalye kaybeden Avrupa Muhafazakarları İspanya'da ulusal düzeyde uğradığı başarısızlıkla birkere daha zayıflamış oldular. İspanyol halk partisinin 15 üyesi grubu terkedip Hıristiyan demokratlara kaydı. Böylece İspanyol sağ, Hıristiyan demokratlar yararına güçlenmiş oldu.

İngiltere'de Muhafazakarların gerilemesi büyük ölçüde Thatcher'ın Toplulukla ilgili mesajlarına Komisyonla ilgili olarak "Brüksel Bürokratları" diye söz etmesine bağlanıyor. Thatcher'ın bu mesajları bir anti-Avrupa, anti-Sosyalist olarak yorumlandı. İşçi partisi, 1975'ten bu yana ilk seçim zaferini kazanmakla kalmayıp Muhafakar partisini de 1 milyon fazla oyla 7 puanla aşmış durumda. İşçi partisi oyların % 40'ını, Muhafazakar Parti %34'ünü aldı.

Böylece Avrupa Parlamentosunda, Muhafazakarlar 32 sandalye elde ederken İşçi Partisi 45 sandalye elde etmiş oldu.

Bu seçimler İngiltere ve İngiliz seçmeni için ilginç yorumlara neden oluyor:

1) İngiliz seçmeni tutum değiştirmiş durumda. Beklenenin tersine Avrupa fikrine, Topluluk bütünleşmesine Thatcher'inkinden daha yakın olduğunu gösterdi. Son olarak yapılan bir ankete göre seçmenlerin % 18'i Topluluğa karşı olduğunu belirtmektedir.

2) Muhafazakârlara karşı üç kez başarısızlık karşısında işçi yartisi politikasını değiştirmeye karar verdi. Endüstri sektörünün devletleştirilmesi, tek yanlı nükleer silahsızlanma gibi eski, alışılmış politikalarını bir yana bırakarak yeni parti programını seçim kampanyası sırasında halka duyurdu. Bunun dışında, İşçi partisinin güçlenmesinde, İngiltere'de ekonomik durumun bozulması, % 8.3'e varan rekor düzeyde enflasyonunda rolü büyük⁽²²⁾. İşçi par-

(22) Europe, Agence international d'information pour la presse, 21 Haziran 1989, Bruxelles, s. 4.

tisi başkanı Neil Kinnock, 1983 ve 1987 de parti başındaydı, 2 seçimi de kaybetti. Gözlemciler göre, eğer 1989 Avrupa Parlamentosu seçimleri ulusal seçim olsaydı, İşçi Partisi iktidar partisi olacaktı. Seçim kampanyası sırasında Margaret Thatcher seçmenlerine "Bruksel'in giderek uluslararası bir inisiyatif elde etmemesi için Sosyalistlerin arka kapıdan girmelerine izin vermeyin" derken Neil Kinnock'da "Doğru biz de ön kapıdan gireriz" diye cevap vermişti⁽²³⁾.

Solun ilerlediği ülkelerden biri de Belçika. Sosyalist Parti 8 sandalye ile birinci büyük parti durumunda. Bir diğer ülke İrlanda; 1984 seçimlerinde sosyalistler Parlamento'ya girememişlerdi, 1 sandalye kazanarak Parlamento'ya girmeyi başardılar.

Sağın, özellikle de Aşırı sağın gözle görülür şekilde ilerlediği ülke Federal Almanya. Aşırı sağ "Republicains" partisi elde ettiği % 7.1 oranında oyla Avrupa Parlamentosuna girmeyi başardı. Parti lideri Franz Schönhuber gözlemciler göre, Avrupa Topluluğuna hem karşı hem de yanında, NATO'yu destekliyor ama 1992 projesine karşı; "Teroristleri, suçluları ve haşhaş kaçakçıları için mi sınırları kaldırıcağız?" "Bunun için mi insan düşmanı oluyoruz" derken sol partiler Schönhuber'i kuzu kılığında kurt olarak tanımlıyorlar. Aşırı sağın birdenbire yükselişine karşı Sosyal Demokrat Parti (SPD), ile Hıristiyan Demokrat Parti birleşme önerisini kabul ederken, aslında Hıristiyan Demokratlar "biz Schönhuber'i durduralım, siz de Yeşilleri durdurun fikrine daha yakın"⁽²⁴⁾. Helmut Kohl'ün partisi Hıristiyan Demokrat Birliği bu seçimlerden bir uyarı aldı, kaybettiği oylar Cumhuriyetçi partinin yararına oldu.

SONUÇ

Avrupa Parlamentosu seçim sonuçları incelendiğinde genel olarak sosyalistlerin belirgin üstünlüğü göze çarpmaktadır. 1984 seçimlerinde 130 sandalyeye sahip sosyalistler 1989 seçimlerinde 182 sandalye ile önemli bir yol katetmişlerdir. Genel olarak bakıldığında Parlatentonun 1984'deki siyasal yapısına göre giderek sola kaydığı gözlemleniyor.

Böyle bir eğilimin ortaya çıkmasını sosyalistler Parlatentonun geleceği ve kurumsal yapısı açısından ümit verici bulmaktadır. Örneğin sosyal haklar

(23) Vincent GERARD, "İşçilerin Rövanşı", Le Figaro, 20x Haziran 1989., s.5.

(24) Jean Paul PICAPER, "la Percée des républicains", Figaro, 20 Juin 1989, p. 4.

konusunda minimum ortak ilkelere sahip bir ortak yasa hazırlanması yolunda çalışmalar hızlanacağı benzetilmektedir.

Bazı ülkelerde sağ gerilerken solun ilerlemesi ya da tersi durumda, sonucun Parlamente'ye somut bir şekilde yansıtıp eğilimleri değiştirmesi bir yana bu zıt yöndeki değişiklikler aslında ulusal siyasal iktidara olan memnuniyetsizliğin dolaylı yoldan bir ifadesidir. Bu nedenle Avrupa Parlamentosu seçimleri aslında siyasal iktidarlar için de bir sınav, bir test olmaktadır.

Oylamaya katılım ya da çekimserlik oranının yüksek olmasının en önemli nedeni, söz konusu ülkelerde kamuoyunun yeterince oluşmamış olması, Devletin, basın yayın organlarının bu konuya yeterince ilgi göstermemesidir. Bir Devlet politikası olarak Toplumla ilgili tavır bir kere belirlendiğinde kamuoyunun yönlendirilmesi de bu eğilimler çerçevesinde olmaktadır. Örneğin Federal Almanya'da kamuoyu bu konuda son derece ilgisiz iken Fransa ve Belçika'da tersine kamuoyu, seçim kampanyasından beri bu konu ile yeterince ilgilenmişti. Almanya'daki ilgisizliğin pek açığa vurulmayan ama gizli de olsa temel bir nedeni var: Avrupa Topluluğu ile giderek daha fazla bütünleşmiş bir Batı Almanya böyle bir süreç sonunda Doğu Almanya ile gelecekte tekrar birleşme umidini kaybedecektir. Bu nedenle Almanya seçmenlerin bu konudaki ilgisizliği tamamen milli karakterdedir.

Fransa'da kamuoyunun bu denli canlı tutulması ise tümüyle bir devlet politikasıdır. Bu politika içinde Fransa'nın Toplumda her konuda inisiyatifinde bulundurma kaygısı yer almaktadır. Fransa'nın menfaatlerine uygun bir Avrupa yaratmak! Diğer yandan bayan Thatcher'ın Toplumla karşı imiş gibi kamuoyuna yansıyan eğilimi aslında Fransa'ya tepki olarak algılanmalıdır. Çünkü Toplum tarihinde, hemen her dönemde İngiliz Fransız rekabeti sürmektedir. Bayan Thatcher'da İngiliz menfaatlerine uygun bir Avrupa Topluluğu istemekte, Toplumun dışında kalmaktan sa, içinde iken onu değiştirmeye çalışmaktadır.

Oysa İngiltere'de son gelişmeler iktidar partisi için kötü bir darbe olmuştur. Fransa'da sosyalistlerin Toplumla sahip çıkma hareketine karşı, İngiliz Muhafazakar partisinin sürdürdüğü politika olumlu sonuç vermemiş, sosyal hakların yeterince korunmadığı, enflasyonun ve gelir dağılımının giderek bozulduğunu savunan muhalefeti güçlendirmiştir. Bu nedenle İngiliz İşçi Partisinin başarısı Toplum için yeni bir gelişme iken İngiltere için de yeni bir denge unsurudur. Sonuç olarak ulusal iktidarlar Parlamente'ye temsilci gönderirken bir yandan da ciddi uyarılar almaktadırlar; Uluslararasıdaki etkile-

şim etki-tepki dengesi şeklinde sürecek, Parlamento, yani Avrupa Parlamentosu giderek Avrupa Hükümetinin Parlamentosu gibi olduğu varsayıldığında, Parlamento'nun dolayısıyla Topluluğun ulusal siyasete olan baskısı daha fazla olacaktır.

KAYNAKÇA

- ABADAN Nermin **Halk Efkârı Mefhumu ve Tesir Sahaları**, Ankara 1956.
- COLOMBANI J.M.; "Partiler için Başarısızlık", **le Monde**, 20 Haziran 1959.
- DUVERGER Maurice, **Methodes des sciences sociales**, Paris 1961.
- EUROPE , Agence Internationale d'information pour la presse, 19-20-21 Haziran 1989.
- GERARD Vincent, "İşçilerin Rövanşı" **Le Figaro**, 20 Haziran 1989.
- GIRARD Alain, **l'Opinion publique et la presse**, Paris 1958.
- PICAPER J.P.; "La Percée des républicaines", **Le Figaro**, 20 Juin 1989.
- SEZER Duygu; **Kamuoyu ve Dış Politika**, Ankara 1972.